

Pirma pratarmė

Dešimtojo dešimtmečio pradžioje (galbūt 1992-aisiais, kai smagiai leidi laiką, tikslią datą atsiminti nelengva) prisidėjau prie rokenrolo grupės, kurioje daugiausia buvo rašytojų. Mintis įkurti „The Rock Bottom Remainers“ šovė Kathi Kamen Goldmark, leidybos agentei ir muzikantei iš San Fransisko. Grupei priklausė Dave'as Barry (pagrindinė gitara), Ridley'is Pearsonas (bosinė gitara), Barbara Kingsolver (klavišiniai), Robertas Fulghumas (mandolina) ir aš (ritminė gitara). Buvo ir „merguželių dainininkų“, *à la* trijulė iš „The Dixie Cups“: (dažniausiai) Kathi, Tada Bartimus ir Amy Tan.

Grupę ketinome suburti vienam kartui – per Amerikos knygų pardavėjų suvažiavimą norėjome pasirodyti dviejuose koncertuose, šiek tiek pasilinksminti, tris ar keturias valandas palaikyti iššvaistytai jaunystei už skverno ir vėliau sukti savais keliais.

Savais keliais nepatraukėme, nes grupė neišsiskirstė. Mums pernelyg patiko groti kartu, be to, prie mūsų prisidėjus dviem „kviestiniams“ profesionaliems muzikantams, saksofonininkui ir būgnininkui (pradžioje mūsų muzikos guru ir svarbiausias grupėje buvo Alas Kooperis), grojome visai neblogai. Jūs pirtumėte bilietą, kad mūsų paklausytumėte. Paklotumėte ne taip brangiai kaip į „U2“ arba „E Street Band“ koncertą, bet, manau, atseikėtumėte kelis šlamanciuosius, kaip sako šios srities veteranai. Tad leidomės į turnė ir apie ją parašėme knygą (mano

žmona mus fotografuodavo ir, kai ją apimdavo pakilus ūpas, net šokdavo, o taip nutikdavo gana dažnai). Retsyškiais koncertuojame ir dabar, kartais kaip „The Remainders“, kartais kaip „Raymond Burr’s Legs“. Grupė vis mainosi, – prie klavišinių Barbarą pakeitė apžvalgininkas Mitchas Albomas, o Alas su mumis atsisveikino, nes nesutarė su Kathi, – vis dėlto branduolys išliko: Kathi, Amy, Ridley’is, Dave’as, Mitchas Albomas, aš... ir Joshas Kelly (būgnai) su Erasmu Paolu (saksofonas).

Mūsų pasirinkimą lėmė ne vien muzikos pomėgis, bet ir gera draugija. Vieni kitiems jaučiame prielankumą ir susirinę muzikuoti mielai pašnekame apie tikrąjį savo darbą, nuolatinį ir kasdienį, kurio žmonės vis ragina nemesti. Esame rašytojai, todėl vienas kito nekamantinėjame, kas mums įkvepia minčių; žinome, kad atsakymo nežinome.

Vieną vakarą, kai prieš koncertą Majami Biče sotinomės kinų maistu, pasiteiravau Amy, ar būtų bent vienas klausimas, kurio ji *niekada* nebuvo girdėjusi per skaitytojų susitikimą su rašytoju, klausimas, į kurį gyvenime neteko atsakyti stovint prieš besižavinčius gerbėjus ir apsimetant, kad nesi paprastas žmogus. Amy uoliai pamąstė ir atsakė, kad niekas nesiteiravo apie rašytojų tekstų kalbą.

Aš be galo jai dėkingas už tuos žodžius. Tada jau keletą metų buvau svarstęs, gal sėsti prie knygutės apie rašymą, bet vis susilaikydavau, nes man nebuvo aiškūs motyvai – *kodėl* panūdau rašyti apie rašymą? Kodėl maniau galįs kam nors suteikti kokių nors vertingų žinių?

Lengviausia teigti, esą tiek savo knygų pardavusiam žmogui *yra* ką papasakoti, kaip jos buvo kuriamos, bet lengviausias atsakymas ne visada teisingas. Pulkininkas Sandersas pardavė gausybę keptos vištienos, tik vargu ar kam knieti domėtis, kaip jis tai darė. Jeigu ketinau įžūliai dėstyti kitiems apie rašymą, būčiau turėjęs remtis svaresne priežastimi nei ta, kad mano kūriniai sulaukė sėkmės. Tiksliau, nenorėjau, kad naujas veikalas, netgi toks glaustas kaip šis, priverstų mane jaustis literatūriniau

niektauza arba transcendentiniu avigalviu. Rinkoje netrūksta nei panašių knygų, nei jų autorių – ačiū, užtenka.

Vis dėlto Amy teisi: niekas niekada mūsų neklausia apie tekstų kalbą. Jais apiberiami delilosai, apdaikai, staironai, bet ne populiariūs romanistai. Kad ir kaip ten būtų, iš tiesų daug kas iš mūsų, proletarų, taip pat rūpinasi kalba – savita kuklia maniera – ir su užsidegimu siekia kuo geriau perteikti istorijas popieriuje. Todėl pamėginsiu trumpai ir nesudėtingai atskleisti, kaip tapau rašytoju, ką išmanau apie savo profesiją ir kaip dirbu. Papasakosiu apie nuolatinį kasdienį darbą, apie kalbą.

Knygą skiriu Amy Tan, iš kurios tiesaus, paprasto atsakymo supratau, kad viskas gerai – galiu tokią rašyti.

Antra pratarė

Knyga nestora, nes daugelis tekstų apie rašymą pilni skiedalų. Grožinės literatūros kūrėjai, įskaitant šių eilučių autorių, ne kažin ką nutuokia apie savo veiklą – negeba tiksliai nurodyti, nei kas gero slypi nusisekusiame jų darbe, nei kas blogai nepavykusiame. Nusprendžiau: kuo trumpesnė knyga, tuo mažiau skiedalų.

Vis dėlto įvardysiu išimtį iš skiedalų taisyklės – Williamo Strunko Jaunesniojo ir E. B. White'o knygoje „Kalbos stiliaus pradmenys“ beveik nėra jokių nesąmonių arba jos nepastebimos. (Tekstas, be abejo, trumpas; vos aštuoniasdešimt penkių puslapių darbas gerokai plonesnis už manąjį.) Iš karto galiu pasakyti, kad „Kalbos stiliaus pradmenis“ derėtų perskaityti visiems, siekiantiems rašytojo karjeros. Skyriuje „Kompozicijos principai“ 17-a taisyklė skelbia: „Išmeskite nereikalingus žodžius.“ Būtent taip ir stengsiuos elgtis.

Trečia pratarmė

Dar viena itin svarbi taisyklė, tiesiai šviesiai nepateikta kituose knygos puslapiuose: „Redaktorius visada teišus.“ Turiu galvoj, kad rašytojai anaipol neklauso kiekvieno redaktoriaus patarimo; visi yra nusidėję ir visiems pritrūksta iki redakcinės tobulybės. Rašyti žmogiška, redaguoti – dieviška. Šią knygą, kaip ir daugelį mano romanų, redagavo Chuckas Verillas. Chuc-kai, kaip visuomet padirbėjai dieviškai nuostabiai.

Steve'as

C. V.

Merės Kar memuarai „Melagių klubas“ mane pribloškė. Ne tik nuožmumu, grožiu, žavingu vietos dialektu, bet ir *visuma* – ji atsimena menkiausias smulkmenas iš jaunų dienų.

Aš ne toks. Mano vaikystė keista, trūkčiojanti; gyvenau su vieniša motina, kuri mano kūdikystės laikais dažnai kraustydavosi iš vienos vietos į kitą ir kuri sykį – nors dėl to nesu šimtu procentų tikras – mane su broliu trumpam paliko globoti vienai iš seserų, nes nepajėgė finansiškai ir emociškai mumis rūpintis. Galbūt vaikėsi mudviejų tėvą, prikaupusį daug neapmokėtų sąskaitų ir palikusį šeimą, kai buvau dvejų, o mano brolis Deividas – ketverių. Jei taip, tėvo rasti jai nepavyko. Mano mama, Nelė Ruta Pilsberi King, buvo viena iš pirmųjų nepriklausomų, iš ribotų socialinių papročių išsivadavusių moterų, tik ne savo valia.

Merė Kar knygoje savo vaikystę atkūrė kaip bemaž vientisą panoramą. Manoji veikiau panėši į ūkanotą kraštovaizdį – kartais prisiminimai išnyra iš rūko it pavieniai medžiai... kuriems, regis, knieti tave nutverti ir praryti.

Atpasakosiu dalį tų prisiminimų, juos papildydamas kadrais iš kiek ryškesnių paauglystės ir jaunystės laikotarpių. Čia ne autobiografija. Veikiau tam tikras *curriculum vitae** – bandymas

* Gyvenimo aprašymas (*lot.*)

parodyti, kaip susiformavo rašytojas. Ne kas *pavertė* jį rašytoju; mano įsitikinimu, žmogaus paversti rašytoju negali nei aplinkybės, nei asmeninis užsispyrimas (kitados, tiesa, galvojau kitaip). Reikia reikmenų, jau supakuotų tavo багаže. Bet jie anaipol ne išskirtiniai; manau, daug kas turi lašą rašytojo ir istorijų pasakotojo talento, kurį galima lavinti ir šlifuoti. Jei tuo netikėčiau, darbas prie štai tokios knygos tebūtų laiko švaistymas.

Esmė ta, kad taip driekėsi mano paties kelias – tokia buvo mano pakriko augimo raida, kurioje vaidmenį atliko ambicijos, troškimai, sėkmė ir truputis talento. Nesivarginkite ieškoti užslėptų prasmių ar jungiamųjų teminių gijų. Jų *nėra* – jūs teaptiksite paskirus ir dažniausiai miglotus kadrus.

1

Anksčiausias mano prisiminimas: įsivaizdavau esąs kitas žmogus, stipruolis berniukas iš brolių Ringlingų cirko. Viešėjau pas tetą Eteliną ir dėdę Oreną Darame, Meino valstijoje. Teta gana neblogai atsimena, kas tąkart nutiko, ir tvirtina, kad tada buvau dvejų su puse ar trejų metų.

Garažo kampe užtikau šlakbetonio blokelį ir man pavyko radinį kilstelėti. Juo nešinas lėtai nužingsniavau glotniomis betoninėmis grindimis, tiesa, mintyse mačiau save su triko, pasiūtu iš žvėries (turbūt leopardo) odos. Šlakbetonio bloką tempiau per cirko areną, o gausi publika žvelgė į mane nuščiuvusi. Įspūdingąjį žygį apšvietė melsvai baltas prožektorius. Iš nuostabos kupinų veidų sprendžiau, kad žiūrovai pirmą kartą išvydo tokį stiprų vaiką. „Jam tik *dveji!*“ – kažkas apstulbęs sulemeno.

Deja, nežinojau, kad apatinėje blokeliu dalyje vapsvos susisukusios nedidelė lizdą. Viena jų, tikriausiai įpykusi dėl perkėlimo, šovė laukan ir įgėlė man į ausį. Skausmas buvo deginantis tarsi žalingo įkvėpimo pakurstyta mintis ir stipriausias, kokį buvo tekę patirti per trumputį gyvenimą, bet jis truko vos kelias akimirkas. Kai blokelį paleidau iš rankų ir jis pritrėškė visus

penkis basos kojos pirštus, vapsvą kaipmat užmiršau. Mudu su teta Etelina nepamename, ar kas mane vežė pas gydytoją (dėdė Orenas, kuriam neabejotinai priklausė Baisusis Šlakbetonio Blokas, jau beveik porą dešimtmečių guli kape), bet teta prisimena vapsvos dūrį, sumuštus kojos pirštus ir mano reakciją. „Vaje, Stivenai, kaip tu staugei! – sakė ji. – Tądien parodei, kad turi puikų balsą.“

2

Maždaug po metų su broliu ir mama apsistojau Vest De Pyre, Viskonsino valstijoje. Nenumanau kodėl. Viskonsine gyveno kita motinos sesuo – Kala (per Antrąją pasaulinį karą tapusi Moterų pagalbinių korpuso surengto gražuolių konkurso nugalėtoja), ji ten gyveno su alų mėgstančiu linksmuoliu sutuoktiniu, ir mama, ko gero, norėjo išsikurti šalimais. Net jeigu taip, su Vaimersais – ar katruo *nors* iš jūdviejų – matydavomės retai. Motina dirbo, bet neprisimenu kur. Lyg ir kepyklėlėje, bet ne, tenai įsidarbino, kai persikraustėme į Konektikutą arčiau jos sesers Luisos ir šios vyro (Fredas alaus negėrė ir linksmumu netryško; jis kirpdavosi ežiuku ir didžiuodamasis vairuodavo kabrioletą *nenudengęs* automobilio stogo – dievai žino kodėl).

Viskonsine vienos auklės nuolat keitė kitas. Neturiu supratimo kodėl: gal nepajėgdavo suvaldyti mudviejų su Deividu, gal rasdavo geriau apmokamą darbą, gal nepakeldavo motinos reikalavimų. Aišku tik tiek, kad jų buvo daug. Kiek geriau atsimenu vienintelę Julą, arba Bjulą, kaip namas stambiai, dažnai kvatojančią paauglę. Net ir būdamas ketverių suvokiau, kad merginos humoro jausmas nuostabus, bet sykiu *pavojingas* – kiekvienas linksmumo proveržis, per kurį ji plodavo delnais ir atkraginusi galvą tirtėdavo visu kūnu, slėpė perkūno trenksmą. Kai per televizorių matau slaptos vaizdo kameros įrašus apie netikėtai išiplieskiančias ir vaikams į kailį duodančias aukles, kaskart prisimenu Julos-Bjulos globoje praleistą metą.

Ar ir su Deividu ji elgdavosi negailestingai kaip su manim? Nežinau. Mintyse šmėžuojančiuose vaizduose jo neižiūriu. Be to, uraganiniai Julos-Bjulos vėjai broliui kėlė mažesnę grėsmę. Sulaukęs šešerių jis mokėsi pirmoje klasėje ir didumą dienos laikėsi atokiau nuo artilerijos poligono.

Kalbėdamasi telefonu, su pašnekovu juokdamasi, mergina pasikviesdavo mane. Aplėbdavo, imdavo kutenti, kol prajukdavau, ir staiga tebekvatodama užvoždavo man per galvą taip stipriai, kad tvodavausi ant grindų. Basomis kojomis vėl imdavo kutenti, ir netrukus mudu vėl leipdavome iš juoko.

Jula-Bjula dažnai bezdėdavo – garsiai ir smardžiai. Kartkartėmis, kai auklei pūsdavo pilvą, ji nublokšdavo mane ant sofos, vilnoniu sijonu apgaubtą sėdimąją prikišdavo man prie veido ir pagadindavo orą. „Babach!“ – sukrykšdavo. O aš nugrimzdavau į sprogusias pelkių dujas. Prisimenu tamsą, dusimo pojūtį, savo juoką. Tie įvykiai iš dalies šiurpino, iš dalies nuteikdavo smagiai. Jula-Bjula savaip paruošė mane literatūros kritikai. Kai devyniasdešimt kilogramų sverianti paauglė perdžia tau į veidą griaudėdama „Babach!“, laikraščio „The Village Voice“ puslapiu neatrodo tokie ir baisūs.

Nenučiuokiu, kas atsitiko kitoms auklėms, bet Julą-Bjulą mama atleido iš darbo. Dėl kiaušinių. Vieną rytą per pusryčius auklė man iškepė kiaušinį. Šį sukirtęs užsimaniau kito. Tad Jula-Bjula iškepė antrą ir paklausė, ar norėsiu trečio. Žvilgsnis jos akyse skelbė: „Stivi, dar vieno *nejveiksi*.“ Todėl paprašiau trečio. Ketvirto. Ir taip toliau. Jei neklystu, pasitenkinau septyniais – tas skaičius įstrigęs man į galvą. Galbūt pristigome kiaušinių. Arba pats jų atsakiau. Arba Jula-Bjula nusigando. Tikslaus atsakymo nežinau, bet gal ir gerai, kad po septinto žaidimas baigėsi. Keturmečiui septyni kiaušiniai – gana daug.

Kurį laiką jaučiausi normaliai, bet galop išvėmiau maistą ant grindų. Jula-Bjula nusijuokė, trinktelėjo man per galvą, įstūmė į sieninę spintą ir užrakino. Babach. Spėju, kad darbo nebūtų praradusi, jei būtų mane uždariusi vonios kambaryje, deja. Lyg

ir buvau nieko prieš įsitaisyti spintoje. Nors ten ir vyravo tamsa, užtat ore dvelkė motinos kvėpalų „Coty“ aromatas, o durų apačioje tįsojo raminanti šviesos družė.

Pasislinkau į spintos gilumą – nugarą glostė mamos paltai ir suknelės. Pro lūpas veržėsi gomurį deginantys, garsūs ir pratisi rauguliai. Nepamenu, kad būtų pykinę, bet šleikštulį, matyt, jčiau, nes prasizijoęs nebeatsirūgau, o vėl atsikračiau skrandžio turinio. Juo aptaškiau motinos batus. Taip Jula-Bjula priėjo liepto galą. Tądien grįžusi iš darbo motina auklę rado saldžiai miegančią ant sofos, o mažąjį Stivį užrakintą ir kietai įmigusį sieninėje spintoje – jo plaukuose džiūvo apvirškinti kepti kiaušiniai.

3

Vest De Pyre gyvenome neilgai ir tenai sekėsi nekaip. Iš nuomojamo buto ketvirtame aukšte mus išvarė, mat kaimynas atkreipė dėmesį į šešiametį mano brolių, rėplinantį ant stogo, ir susisieki su policija. Nežinau, kur tuo metu buvo mama. Nenučiuokiu, kokia auklė mudu tada globojo. Tepamenu, kad basas stovėjau ant radiatoriaus užsigeidęs pažiūrėti, nusiris Deivas nuo stogo ar vis dėlto įsmuks atgal pro langą. Grįžti jam pavyko. Nūdien Deivas, sulaukęs penkiasdešimt penkerių metų, įsikūręs Naujajame Hampšyre.

4

Penkerių ar šešerių paklausiau motinos, ar ji kada matė, kaip miršta žmogus. Taip, patvirtino mama, teko regėti vieną ir girdėti kitą. Pasiteiravau, koks garsas, kai mirštama, ir ji išklėjo apie mergaitę, trečiajame dešimtmetyje nuskendusią prie Prautų sąsmaukos. Ji nuplaukė už išilginės srovės ir bangų grūsties, suprato nebesapsieksianti kranto ir ėmė šauktis pagalbos. Keletas vyrų mėgino prisikasti iki nelaimėlės, bet tądien potvynio bangose plūdo nirčiai stipri povandeninė priešsrovė, ir jie buvo

priversti grįžti į krantą. Turistams, miestiečiams ir viską stebintiems paauglei, vėliau tapusiai mano motina, beliko stovėti prie jūros, laukti gelbėjimo valtys – šioji taip ir nepasirodė – ir klausytis mergaitės spiegame, pagaliau nuslopusio, kai ji bejėgė prasmego vandenyje. Bangos išplovė palaikus į krantą Naujajame Hampšyre. Paklausiau, kiek metų buvo mergaitei. Keturiolika, atsakė mama, tada paskaitė man komiksų knygelę ir nuginė į lovą. Vėliau kartą papasakojo, kaip stebėjo kitą žuvusį žmogų – jūreivį, Portlande Meino valstijoje nuo viešbučio „Graymore“ stogo nušokusį į gatvę. „Susiplojo į blyną, – tarė kuo dalykiškesniu balsu, o paskui pridūrė: – Iš jo sruveno žalias skystis. Niekada to nepamiršiu.“

Kaip ir aš, mama.

5

Pirmoje klasėje daugumą dienų iš devynių mėnesių praleidau lovoje. Bėdų kilo dėl tymų, visiškai įprastos ligos, bet padėtis nenumaldomai blogėjo. Mane be perstojo kamavo priepuoliai, ligą klaidingai įvardijau „streptokokosine angina“; gulėdamas siurbčiodavau šaltą vandenį ir įsivaizduodavau, kad gerklę pakaitomis margina rudi ir balti dryžiai – o dėl šito, tikėtina, per daug neklydau.

Bėdos galiausiai užklupo ir ausis, todėl motina vieną dieną išsikvietė taksį (pati automobilio nevairavo) ir nuvežė mane pas gydytoją, ausų daktarą, pernelyg svarbų specialistą, kad jis lankytųsi ligonių namuose. (Kažkodėl nutariau, kad tokie daktarai vadinami otulogais.) Nesukau galvos, kokia jo sritis – ausys ar žuvis. Kūno temperatūra siekė keturiasdešimt laipsnių, ir kas kart, kai gurkdavau seiles, skruostai iš skausmo išžiėbdavo kaip automatinis patefonas.

Gydytojas patikrino ausis, bet daugiau dėmesio skyrė (jei neapsirinku) kairiajai. Paguldė mane ant apžiūros stalo. „Stivi, šiek tiek pasikelk“, – liepė slaugė ir po galva kyštelėjo didelę skystį sugeriančios medžiagos (turbūt vystyklo) atraižą.

Prie jos ir prigludau skruostu. Man derėjo perprasti, kad kažkas papuvę danų karalystėj. Kas ten žino, gal ir susigaudžiau.

Užuodžiau aitrų alkoholio kvapą. Išgirdau dusliai žvangtelint atidaromą sterilizatorių. Gydytojo rankoje pamačiau adatą – ilgą, kaip liniuotė iš mano mokyklinės rašiklinės, – ir įsitempiau. Ausų specialistas drąsinamai nusišypsojo ir sumelavo, už tokius melagingus žodžius daktarus turėtume kaipmat sodinti už grotų (įkalinimo laiką derėtų dvigubai prailginti, jeigu maustomas vaikas): „Atsipalaiduok, Stivi, tau neskaudės.“ Patikėjau.

Adata išlydo į ausį ir pervėrė būgnelį. Dieglys smarkumu pranoko visus kitus, su kuriais buvau susidūręs gyvenime, neskaitant pirmo mėnesio ligininėje 1999-ųjų vasarą, kai mane partrenkė minivenas. Nors tie sopuliai truko ilgiau, buvo silpnesni. Gydytojui kiurdant ausų būgnelį, mane nutvilkė nenusakomai aštrus skausmas. Pratrūkau klykti. Kaukolėje išplito garsai, primenantys griausmingus bučkius. Iš ausies ėmė tekėti karštas skystis, lyg ne pro tą angą srūtų ašaros. Dievas mato, šios plūdo ir pro tas, pro kurias joms priklauso. Pakėliau šlaputelį veidą, nustėręs įsmeigiau akis į daktarą ir slaugę, paskui pažvelgiau į audinį, dengiantį trečdalį apžiūros stalo. Ant atraižos pamačiau išdrikusį drėgmės lopinį – geltonų pūlių gijas.

– Na štai, – ausų gydytojas papplekšeno man per petį, – viskas baigta. Stivi, tu elgeisi labai drąsiai.

Po savaitės motina iškvietė kitą taksį, grįžome pas daktarą, ir vėl susiriečiau ant šono, nuleidęs galvą ant drėgmę sugeriančios medžiagos. Nuo gydytojo vėl padvelkė alkoholio smarvė, kuri man vis dar primena – spėju, daugeliui žmonių irgi, – kančią, ligą ir baimę. Susiradęs ilgąją adatą jis vėl patikino, kad man neskaudės, o aš vėl patikėjau. Nevisiškai, bet tiek, kad nekrutėčiau adatai smingant į ausį.

O, skausmą jčiau, ir dar *kokį*. Iš tikrųjų ne ką silpnesnį nei pirmą kartą. Čepsėjimai galvoje tapo garsesni ir jų klausantis rodė, kad bučiuojasi milžinai („susisiurbia veidais ir maskatuojasi liežuviais“, kaip sakydavome).

– Na na, – po procedūros, man verkiant pūlių klanelyje, prabilo slaugė. – Dilgsi labai silpnai, tu juk nenorėtum apkursti. Be to, jau viskas baigta.

Ja tikėjau penkias dienas, o tada prie namų vėl privažiavo taksi. Nukakome atgal pas ausų gydytoją. Atsimenu, kaip vairuotojas pareiškė motinai sustosiąs ir mudu išlaipinsiąs, jeigu ši neužčiaupsianti savo vaikio.

Mane vėl užkėlė ant apžiūros stalo ir po galva pakišo vystyklą, o mama liko laukiamajame, pasiimto žurnalo ji greičiausiai neįstengė skaityti (bent viliuosi). Vėl pasklido alkoholio kvapas, ir daktaras atsigręžė rankoje laikydamas adatą, ilgumo sulig mokykline liniuote. Jis vėl nutaisė šypsena, priėjo ir garantavo, kad *dabar* tikrai neskaudės.

Vienas iš tvirčiausių mano gyvenimo principų, kurio prisilaikau nuo šešerių, kai man vis badė ausies būgnelį, skamba taip: apgaut manė kartą – gėda tau, apgaut dukart – gėda man, apgaut trečią kartą – gėda mums abiem. Trečią sykį gulėdamas ant apžiūros stalo muisčiausi, kaukiau, blaškiausi ir grūmiausi. Adatai prisiartinus prie veido, nutrenkdavau ją šalin. Slaugei teko pašaukti iš laukiamojo motiną, ir, kai jiedvi mane sukaustė, gydytojas įbruko adatą į ausį. Kliegiau taip ilgai ir skardžiai, kad iki šiol girdžiu savo balsą. Tie paskutiniai riksmi, galimas daiktas, tebeaidi tolimame mano galvos užkaboryje.

6

Neilgai trukus, vieną žvarbų, rūškaną mėnesį – 1954-ųjų sausį ar vasarį, jei tik nepainioju įvykių sekos, – taksi prisistatė ketvirtą kartą. Vis dėlto šįsyk apsilankiau ne pas ausų, o gerklės daktarą. Motina vėl atsisėdo laukiamajame, o aš ant apžiūros stalo. Prie šio lūkuriavo slaugė, kabinete vėl tvokstelėjo dygus alkoholio dvokas – nuo jo per penkias sekundes širdis ima pulsuoti dvigubai greičiau.

Tiesa, šįkart man iš gerklės tepaėmė tepinėlį. Pajutau stipriai dilgčiojant ir bjaurų prieskonį, bet buvo vieni juokai, palyginti